

Museum Hilversum

Een droom wordt werkelijkheid

ED VAN MENSCH

Na een lange voorgeschiedenis wordt de realisatie van Museum Hilversum steeds concreter. De eerste plannen dateren uit 1998. Met het besluit in de gemeenteraad van 7 juli 2004 is uiteindelijk vastgesteld hoe het nieuwe instituut gaat functioneren en hoe het gebouw gebruikt gaat worden.

De basis van het nieuwe instituut, het Museum Hilversum, is de samenvoeging van het Goois Museum, een cultuurhistorisch museum en het Dudok Centrum, een architectuurcentrum.

Museum Hilversum zal aandacht besteden aan de architectuur in Nederland van na ca. 1880, gekoppeld aan de architectuur die in Hilversum aanwezig is en aan de cultuurhistorie van Hilversum en omstreken. De middelen die daartoe gebruikt zullen worden, zijn tentoonstellingen, informatieverstrekking, activiteiten in het museum zoals lezingen en discussiebijeenkomsten en zeker ook activiteiten buiten het museum zoals excursies en rondleidingen door Hilversum.

Bedrijfsplan

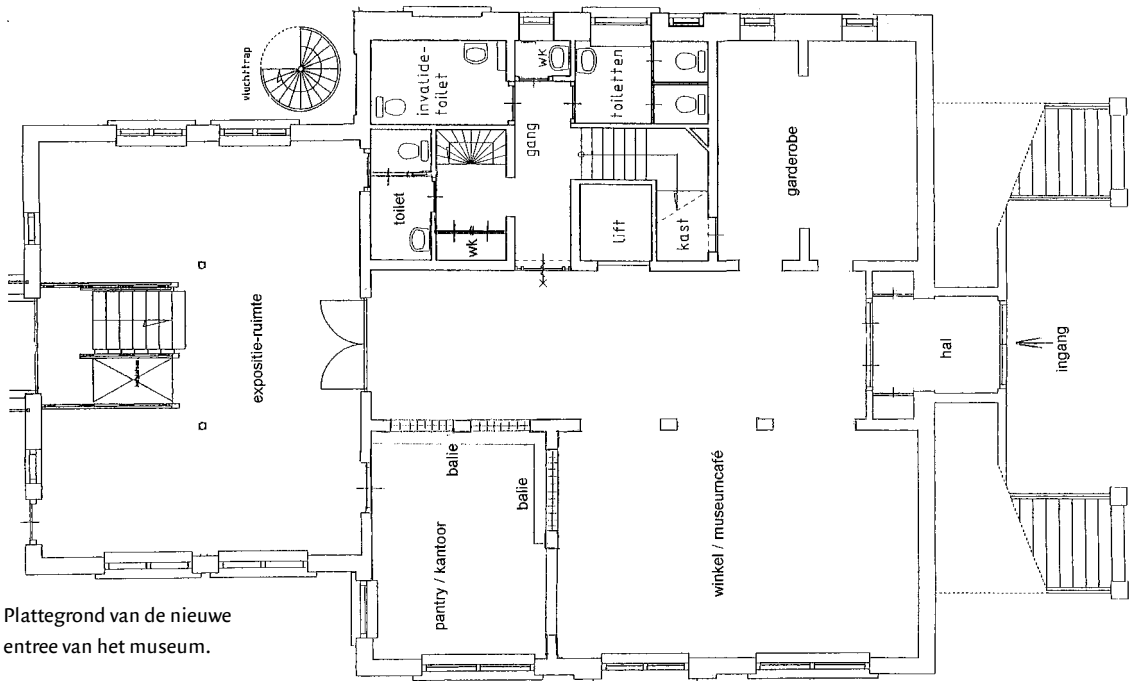
De plannen rond Museum Hilversum zijn verwoord in het bedrijfsplan Museum Hilversum. De doelstelling is in dit plan als volgt omschreven: *Museum Hilversum wil de bezoeker de waarde van de omgeving laten beleven. Museum Hilversum gaat daarbij uit van een gevarieerd programma met een wisselend aanbod aan activiteiten. Het zwaartepunt van de presentatie en activiteiten komt te liggen bij de leefomgeving. Hilversum en omgeving als bijzondere plek op het terrein van architectuur, stedenbouw en landschapsinrichting.*

Dit zijn veel woorden maar hoe gaat het er nu werkelijk uitzien? Graag neem ik u mee op een denkbeeldige rondgang na de opening van het museum. De droom die werkelijkheid gaat worden.

Begane grond Oude Raadhuis

Op de Kerkbrink staat prominent het Oude Raadhuis met de benedendeuren uitnodigend open. Aan de vlaggen en borden is te zien dat binnen boeiende tentoonstellingen kunnen worden bezocht en dat binnen informatie kan worden verkregen.

Bij binnenkomst is er een gastvrije ruimte, natuurlijk ook goed toegankelijk voor minder validen. Direct wordt de bezoeker geconfronteerd met een ruime keus aan mogelijkheden. Er is een winkel met toeristisch materiaal over Hilversum en omgeving en een reeks boeken over de architectuur na 1880 en over de historie van

Plattegrond van de nieuwe entree van het museum.

Hilversum, een veelheid aan folders van verenigingen en activiteiten in Hilversum, natuurlijk de rijen prentbriefkaarten en tal van aardige cadeauartikelen.

Op de leestafel liggen de laatst verschenen periodieken over architectuur en historie van Hilversum en het Gooi, waaronder natuurlijk ook het laatste nummer van het *Hilversums Historisch Tijdschrift Eigen Perk*. Er is ook een mogelijkheid om bijvoorbeeld een kopje koffie of een kom soep te nuttigen.

Voor het zelfstandig zoeken naar informatie over activiteiten en instellingen in Hilversum is er het Infopunt. Daar is op eenvoudige wijze in één oogopslag de gewenste informatie te achterhalen.

Belangrijk in deze ruimte is natuurlijk de balie waar iedereen persoonlijk te woord wordt gestaan en waar de gewenste informatie wordt gegeven, gereserveerd kan worden voor activiteiten in Hilversum, artikelen uit de winkel en de koffie moeten worden afgerekend en... het kaartje kan worden gekocht om verder het museum te kunnen bezoeken.

Raadzaal

Voordat we het museumdeel binnen gaan, kijken we eerst even op de eerste verdieping. De gang die je vanaf het bordes aan de voorzijde binnenloopt en de raadzaal stralen duidelijk de sfeer uit van het eind van de 19^e eeuw, de tijd waarin het Oude Raadhuis grondig is verbouwd en het huidige uiterlijk heeft gekregen.

Wat is fraaiër om bij een trouwerij met koetsjes voor te rijden, de statige trappen op te lopen en door de mooie gang in de sfeervolle raadzaal te kunnen trouwen.

Aansluitend is er gelegenheid in de grote receptieruime een drankje te nuttigen.

De raadzaal wordt ook gebruikt voor vergaderingen, concerten, symposia, sponsordiners, openingen, lezingen, ruilbeurzen en tal van andere activiteiten en wordt ook aan derden verhuurd. De receptieruimte wordt vaak betrokken bij de activiteit in de raadzaal en daar zullen dan ook groepen die het museum bezoeken worden ontvangen en koffie krijgen aangeboden. In deze ruimte zijn ook tal van voorwerpen uit de museumcollectie te bezichtigen. In de raadzaal hangt een selectie uit de schilderijencollectie van bijvoorbeeld de Hilversumse kunstschilders uit de Romantische school. Als deze ruimten niet in gebruik zijn, is het zeker de moeite waard om ook hier even te kijken.

Naar boven gaande in het oude gebouw komt de bezoeker op zolder waar de werkplekken zijn van de functionarissen die in het museum werken. Bij elkaar zullen meer dan 10 personen met ieder een eigen deskundigheid in het museum werken. Daarnaast zijn er niet te vergeten de vele vrijwilligers, die op verschillende gebieden hun deskundig bijdragen leveren.

Introductieruimte

We gaan terug naar de begane grond waar de toegang tot het museumgedeelte is. Nog in het oude gebouw komt de bezoeker vanuit de winkel in de introductieruimte. De presentatie vormt een opmaat tot dat wat volgt. Met voorwerpen en afbeeldingen worden de hoogtepunten van de architectuur in Hilversum en de hoogtepunten van de collectie belicht, en wordt het duidelijk waarom het zo belangrijk is dat dit museum bestaat. Vooral zal ook hier duidelijk zijn dat alles in het museum een duidelijke relatie heeft met de bebouwing in Hilversum.

Na de introductie loopt de bezoeker een klein trapje af en komt dan in het glazen trappenhuis tussen de oud- en nieuwbouw. Hier moet gekozen worden welke verdieping het eerste wordt bezocht; naar de benedenverdieping, rechtdoor naar de begane grond of naar de bovenverdieping. Met de glazen lift van boven naar beneden is een belevenis maar ook met de trap is het aantrekkelijk, omdat vanuit het trappenhuis het zicht op de Kerk naast het Oude Raadhuis verrassend is. Vanuit dit trappenhuis zijn ook van nabij de muren van de oud- en nieuwbouw zichtbaar. De architect heeft de muur van oudbouw gekopieerd in de nieuwbouw. Zo is er een duidelijke relatie ontstaan. Verder zijn de twee gebouwen totaal verschillend. Bijvoorbeeld voor wat betreft de ramen, die in de oudbouw veelvuldig aanwezig zijn en die in de nieuwbouw alleen in de hoeken zijn aangebracht.

Benedenverdieping

Deze onderste verdieping krijgt daglicht vanuit de lichtkoepel op het dak door de ronde opening in het plafond. In deze ruimte is goed de vorm van de plattegrond van de nieuwbouw te zien: dit is niet een rechthoekige ruimte maar een ruimte met twee rechte en twee gebogen wanden. Door deze vorm is er een ruimte ontstaan waarin het tweede trappenhuis is ondergebracht.

Plattegrond van het nieuwgebouwde deel van het museum, met op drie hoeken ramen en in de vierde hoek het trappenhuis.

De benedenverdieping bestaat uit drie onderdelen. In één hoek kunnen maximaal 40 personen een presentatie te zien krijgen of een introductie aanhoren. Een groep bezoekers die per bus komt of een schoolgroep wordt hier met moderne hulpmiddelen adequaat geïnformeerd over het museum, de tentoonstellingen of een ander onderwerp.

Het tweede onderdeel op dit niveau is de studieplek. Een belangrijke doelgroep voor het museum is en blijft het onderwijs. Voor basisscholen zijn er complete lespakketten waar klassikaal van gebruik wordt gemaakt onder begeleiding van een gids. In het voortgezet onderwijs wordt meer uitgegaan van zelfwerkzaamheid en mede daarvoor is deze studieplek ingericht. Maar niet alleen voor leerlingen, ook voor andere geïnteresseerden zijn er tal van gegevens en afbeeldingen op te zoeken. Met behulp van een aantal computers kan gekeken worden naar de vele foto's, zoals bijvoorbeeld van straten in Hilversum, de

schilderijencollectie en andere collectieonderdelen van het museum en naar een veelheid van informatie over architectuur, in het bijzonder natuurlijk over de monumenten in Hilversum en over de historie van Hilversum en het Gooi.

In de overige ruimte is de tentoonstelling over het wonen en leven in Hilversum te zien. In deze presentatie is in grote stappen in beeld gebracht hoe de mensen hier hebben gewoond, vanaf de prehistorie tot nu. Hierbij is vooral aandacht besteed aan wat uit de verschillende perioden nu nog te zien is: uit de archeologische perioden de grafheuvels op de hei, uit de Middeleeuwen het wegenpatroon, uit de 18e eeuw de eenvoudige, lage bebouwing, uit de 19e eeuw de villaparken en buitenplaatsen, uit de 20e eeuw de volkswoningbouw en uit de 21e eeuw de nieuwe wijken en hoogbouw om een paar voorbeelden te noemen.

Voordat we deze ruimte verlaten moet u beslist even in het midden van de ruimte gaan staan en naar boven kijken. Het is een uniek architectonisch beeld, waarin hoogte, vormen, kleuren en detaillering het bijzondere beeld bepalen.

Begane grond

Als we via de trap naar boven lopen, komen we in een lichtere ruimte: de begane grond. Door de ramen in de vier hoeken is het mogelijk naar buiten te kijken. Omdat de vloer ongeveer een meter onder het maaiveld ligt, is het zicht naar buiten op knieniveau, wat een bijzonder levendig beeld geeft. Maar het gaat in eerste instantie natuurlijk om de tentoonstelling. Op deze verdieping wordt jaarlijks een wisseltentoonstelling ingericht. Afwisselend met de bovenverdieping zijn er meestal dus twee nieuwe tentoonstellingen per jaar.

De eerste opstelling op deze verdieping zal gaan over de bouw van deze uitbreiding door de architect prof. ir. H.J.M. Ruijsenaars. Te zien zijn de uitgangspunten voor het ontwerp, de voorbereiding, de bouw en het uiteindelijke resultaat. Ook worden op deze verdieping de resultaten getoond van het archeologisch onderzoek dat vóór de bouw heeft plaatsgevonden. De verrassende vond-

Door de lichtval door de koepel komt zoveel licht binnen, dat op zonnige dagen het licht zelfs iets moet worden getemperd.

(Foto: Kees Kuyper)

sten van deze opgraving in het centrum van Hilversum geven een beeld van de bebouwing van dit gebied vanaf de 17e eeuw.

Op deze verdieping zal eind september 2005 de tentoonstelling over de architectuur van schoolgebouwen te zien zijn. Deze tentoonstelling wordt georganiseerd in het kader van het lustrum van de Hilversumse Historische Kring, dat als thema 'onderwijs' heeft.

Bovenverdieping

De hoogste verdieping is de meest ruime en lichte verdieping. Door de lichtval door de koepel en de ramen in de vier hoeken komt zoveel licht binnen, dat op zonnige dagen het licht zelfs iets moet worden getemperd.

Een bijzonder beeld is te zien bij het beklimmen van de trap van de begane grond naar de boven verdieping. Als u daar naar buiten kijkt, ziet u de toren van de kerk aan de Oude Torenstraat in volle omvang door de ramen oprijzen. Een mooier contact tussen oud en nieuw is niet mogelijk. Toen de architect dit zag was hij getroffen door dit onverwachte, fraaie beeld.

Vanaf de opening zal op deze verdieping een tentoonstelling over Frank Lloyd Wright te zien zijn.

Deze belangrijke Amerikaanse architect heeft nooit in Nederland gebouwd. Zijn invloed op andere architecten is echter groot geweest. In de tentoonstelling wordt dan ook naast het werk van deze architect aandacht besteed aan zijn invloed op het werk van Nederlandse architecten, zoals W.M. Dudok in Hilversum. Dit geeft de mogelijkheid om dit aspect van de architectuur van Dudok uit te werken en ook een route samen te stellen om met eigen ogen de voorbeelden van de beïnvloeding van de ideeën van Frank Lloyd Wright in Hilversum waar te nemen.

Een Harry Potter-achtig grapje van de architect: door een draaibare muur kan men vanuit de Oude Raadszaal naar de eerste verdieping van de nieuwbouw lopen. (Foto: Jan Volland)

rogramma langs de belangrijke architectuur in Hilversum, de activiteiten op de Kerkbrink, alle activiteiten in vele samenwerkingsprojecten en nog veel meer. Het beste is het om het met eigen ogen te aanschouwen en deel te nemen aan de activiteiten.

Excursie

De huidige planning gaat uit van de grootste opening in april 2005. Om uw geduld niet zolang op de proef te stellen zijn er speciale rondleidingen voor de leden van de Hilversumse Historische Kring door de nog niet ingerichte nieuwbouw gepland.

Op zaterdagmiddag 9 oktober zal op 14.00 uur, en bij veel belangstelling ook om 15.00 uur, een rondleiding door de nieuwbouw worden gegeven van ongeveer 45 minuten. U kunt zich daarvoor opgeven bij Museum Hilversum, telefoon 035-6292826.

Na alle indrukken gaan we terug naar de ingang. In het glazen trappenhuis op de bovenverdieping heeft de architect nog een bijzonder idee verwezenlijkt. Hij vindt het essentieel dat bij speciale gebeurtenissen, zoals bijvoorbeeld bij een opening, de gasten vanuit de Raadsaal in het oude gebouw naar de tentoonstellingsruimte kunnen lopen. Hij heeft er voor gekozen om dit te doen in de vorm van een draaibare wand. Aan de kant van de oude raadsaal is de originele wand gehandhaafd en aan de kant van het trappenhuis loopt het muurwerk gewoon door. Normaal zal het dus niet opvallen dat hier een opening is. Ik wens u toe dat u eens mag meemaken dat de wand in de raadsaal wijkt en oud en nieuw in elkaar overlopen. Het is een aparte ervaring.

Excursie

Het is een rondleiding geweest waarbij lang niet alle aspecten aan de orde kwamen. Zo is er niets geschreven over de tentoonstelling over de architect Dudok in het raadhuis, de rondleidingen door het raadhuis, het hele excursieprogramma